

MARIJA GRAČAKOVIĆ

Zlatica Balas „PERLICE OD ŽITKA“

Adamić, Rijeka 2007.

POEZIJA SLIKA ŽIVOTA, LJUBAVI I LJEPOTE

Zlatica Balas napisala je i priredila za tisak svoju petu knjigu poezije. Da bi se posložile kockice mozaika griškog, primorskog života, nekad i danas, poeziji svakako treba pridodati i njezinu knjigu etnografske proze “Zabralske bure”. Poezija Zlatice Balas ugrađena je u male svjetove svakodnevnih zbivanja, vezana uz njoj drage ljude i pojave. Okrenuta je čovjeku s kojim se poistovjećuje, pa je ovo lirika mirnog, pomalo sjetnog iznošenja ljudskog jada s nekim pomirbenim sagibanjem pred udesom.

U svijet čakavskog poetskog stvaranja Zlatica Balas je stupila u vrijeme već bogatog iskustva s novinarskim tekstovima. “Vijest” se u vidu čakavskog stiha javlja i u njezinoj najnovijoj knjizi iz emocija i iskustva koje sigurno donosi više razočaranja nego radosti. To iskazuje pjesmom koja, kao vrsta literarnog stvaralaštva, može najbliže i najdublje prodrijeti do srca. Pjesma je direktna, ali pristupačna odabranom krugu ljudi: onima koji i sami nose u sebi prirodni afinitet prema njoj. Na tom je tragu nastala i knjiga “Perlice od žitka”. I u njoj, bez obzira na različitost motiva, osnovna poetska inspiracija izvire iz pjesnikinjinje čvrste povezanosti s rodnim krajem. “Perlice od žitka” predstavljaju onu iscijeđenu srž života, ljubavi i ljepote kojoj autorica prilazi s puno poštovanja, a u detaljizaciji pomnog odabira riječi pomaže joj zavlačni čakavski govor.

Ova poezija nije satkana samo od niza malih mozaika, usputnih zapažanja, osjetljivih emocionalnih uzbuđenja, već od zaustavljenih trenutaka vremena, od savršeno jednostavnog pojmovnog i metaforičkog aparata kojim se autorica služi, ostvarujući ga posebnim jezičnim iskazom.

Ona slaže domaće riječi, a rubni kameni “mrgilji”, kao anđeli čuvari, budno paze da se ne izgube u moru nekih bezdušnih, modernih. Skrbno čuva te riječi kao u “lokoton zalokotanoj škrinji”. Upija ih i žedna zemlja koja od njih nikada “pijana ni”.

Knjiga je podijeljena u tri cjeline: *Navrzaj od ljubavi*, *Dota od gromač*, te *Okršići*, a ovi naslovi određuju teme.

Navrzaj od ljubavi sadrži lirske minijature o ljubavi što se “pod kožu zavukla”, životu, cvijeću, zemlji, a njihova je snaga i ljepota u jednostavnom poetskom govorenju o čovjekovom prisustvu i trajanju na zemlji, a dok “Teče misa slažu se u sličice.”

U cjelini *Dota od gromač* uočljivo je prisustvo faktografije i autentičnih slika, ali one nisu mogle umanjiti lirizam pjesama i svaku od njih natopiti poetskom iskrenošću i liričnošću. PEJZAŽ kao poetski motiv ima ovdje veliko značenje: on je autoričino izvorište za obnavljanje i iskazivanje vlastitih doživljaja i unutarnjih stanja. Djelovanje je dvostruko: priroda nadahnjuje pjesnikinju i postaje vrelo njezinih inspiracija i emotivnih uzbuđenja, a ona joj zauzvrat udahnuje život, humanizira je, određuje joj smisao i značenje u životnom i istinitom doživljavanju svakodnevnih i običnih stvari, kao kad

*“Gromače
spod bršćana špijaju,
na pol zrušene
se rasipaju.”*

(“Zapuščani grunti”)

Okršići su samo naizgled razbijeni komadići. U njima je skupljen čitav život. Autorica suviše duboko proživljava ljude i događaje, pa je ova poezija satkana od zaustavljenih slika vremena koje “okršići” dočaravaju u cjelosti. Tako su u ovim pjesmama našli mjesto mnogi likovi i stvari kao: prastara mat, žakljica za lemozinu, lanpa broj 3, stara škancija, Ana, penzioner... Dakle, krug motiva se proširuje na drage, znane likove, autentične slike i raspoloženja narodnog života.. Najdojmljivija pjesma ove cjeline je *“Bogatija va konobi”* koja sadrži veliko bogatstvo slikovito dočaranih riječi, nazive za predmete koji bi se, simpatično razbacani, mogli naći, kad bi takvih još bilo, u starinskim konobama. U svoju muzej-konobu autorica je “složila” svu silu zaboravljenih alata i predmeta koji “diše” na stara dobra vremena od kojih pjesnikinja plete nit koja se ne prekida.

Knjiga je iskaz autoričinog ljudskog opredjeljenja i riješenosti da služi sredini u kojoj je rođena i živi, koristeći se jezikom koji je u njoj usvojila, jer svaka dijalektalna poezija sudbinski je povezana sa životom kraja u kojem

je ponikla. Ova se poezija javlja kao nužnost, kao dug tradiciji i korijenima. Zlatica se njome ne odužuje samo zavičaju već potvrđuje izraz čistoće duha i poštovanja prema poeziji, progovorivši u jednom dahu o svemu onome što osjeća, misli i naslućuje.

